

ԿԱՐԾԻՔ

Հրանտ Միշայի Դանեյանի «Գյուղատնտեսական կենդանիների և շների բրուցելոզի համաճարակաբանական առանձնահատկությունները և ախտորոշման մեթոդների արդյունավետության գնահատումը Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով թեկնածուական ատենախոսության վերաբերյալ, ներկայացված Ժ2.00.01- «Անասնաբուժություն» մասնագիտությամբ Անասնաբուժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար

Հրանտ Միշայի Դանեյանի աշխատանքը նվիրված է Հայաստանի Հանրապետությունում տարբեր կենդանատեսակների մոտ բրուցելոզի առկայության և տարածվածության ուսումնասիրությանը, հանրապետության գյուղատնտեսական շուկաներում և գյուղացիական տնտեսություններում վաճառվող կաթի և պանրի նմուշներում բրուցելոզի հարուցիչների հայտնաբերմանը և տեսակային կազմի ուսումնասիրությանը, ինչպես նաև նշված սննդամթերքի միջոցով մարդկանց վարակի փոխանցման հնարավորության բացահայտմանը:

Ատենախոսության շարադրանքը կազմում է 119 տպագիր էջ՝ ներառելով 16 աղյուսակ, 4 նկար: Ատենախոսությունը բաղկացած է՝ «Ներածություն», «Գրական ակնարկ», «Սեփական հետազոտություններ» բաժիններից, եզրակացություններից, գործնական առաջարկություններից, օգտագործված գրականության ցանկից, որն ընդգրկում է 231 աղբյուր և հավելվածներից:

Հետազոտությունները կատարվել են ՀՀ ՍԱՏՄ ՀԱԲԼԾԿ ՊՈԱԿ-ի հատուկ վտանգավոր ախտածինների ռեֆերենս լաբորատորիայում / կՀՎԱՌԼ/ 2018-2026թթ.:

Հետազոտությունների ընթացքում իրականացվել է՝

1. Հայաստանի Հանրապետությունում խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների շրջանում բրուցելոզի տարածվածության և հարուցչի տեսակային կազմի

ուսումնասիրություն: Այդ նպատակով կատարվել է արյան, ինչպես նաև ենթալեզվային և ենթաձնոտային ավշային հանգույցների նմուշառում:

Արյան նմուշները հետազոտվել են ոռզ բենգալ փորձի /ՌԲՖ/, իմունաֆերմենտային անալիզի ԻՖԱ/ELISA, իսկ ավշային հանգույցները՝ ՊՇՌ եղանակով:

2. Երևան քաղաքում թափառող շների շրջանում բրուցելոզի առկայության և տարածվածության ուսումնասիրություն, որի նպատակով կատարվել է արյան նմուշների հետազոտություն ոռզ բենգալ փորձի, շիճուկի ազյուտինացիայի ռեակցիայի, իմունաֆերմենտային անալիզի, անուղղակի իմունաֆերմենտային անալիզի, մրցակցային իմունաֆերմենտային անալիզի միջոցով:

3. Խոզերի շրջանում բրուցելոզի տարածվածության ուսումնասիրություն, որի նպատակով իրականացվել է տարբեր մարզերից վերցված խոզերի արյան նմուշների հետազոտություն ոռզ բենգալ փորձի, իմունաֆերմենտային անալիզի, ֆլուորեսցենտ քլեռացման ռեակցիայի, շիճուկի ազյուտինացիայի ռեակցիայի և ՊՇՌ եղանակներով:

4. Խոշոր և մանր եղջերավոր կենդանիների շրջանում վիժումների պատճառագիտության մեջ բրուցելոզի դերի գնահատում: Այդ նպատակով վիժված պտուղների պարենխիմատոզ օրգաններից և ստամոքսի պարունակայից ստացված նմուշները, ինչպես նաև վիժած կենդանիներից վերցված արյան նմուշները ենթարկվել են հետազոտությունների: Վիժված պտուղների նմուշները ուսումնասիրվել են մանրէաբանական եղանակով /ցանքս/ էնտերոբակտերիաների և սնկային ինֆեկցիայի հայտնաբերման համար, իսկ բրուցելոզի հայտնաբերման համար կիրառվել է ՊՇՌ եղանակը: Վիժած կենդանիներից ստացված արյան նմուշները հետազոտվել են ոռզ բենգալ փորձի, ԻՖԱ / ELISA, ՖԲՌ/FPA թեստերի միջոցով:

5. Խոշոր եղջերավոր կենդանիների կաթի և մանր եղջերավոր կենդանիների պանրի նմուշառում ՀՀ գյուղատնտեսական շուկաներում և գյուղացիական տնտեսություններում:

Կաթի նմուշները ուսումնասիրվել են ՊՇՌ եղանակով, իմունաֆերմենտային անալիզի միջոցով, իսկ պանրի նմուշները՝ ՊՇՌ եղանակով, դրանց վարակվածությունը բրուցելոզով որոշելու համար:

6. Թեստերի և ախտորոշիչների արդյունավետության գնահատման նպատակով հանրապետության 10 մարզային լաբորատորիաներից հավաքված 600 նմուշներ /300 դրական և 300 բացասական, յուրաքանչյուր մարզից 30 դրական և 30 բացասական հակազդած նմուշ/ հետազոտվել են տարբեր երկրների արտադրության ոռզ բենգալ հակաժիններով և անուղղակի ԻՖԱ / ELISA թեստերով:

7. ԳՎՊ/KAP հարցումներ հանրապետության անասնաբուժական լաբորատոր մասնագետների, սպանդանոցների և սննդի արտադրության ոլորտի աշխատակիցների շրջանում գիտելիքների, վերաբերմունքի և գործնական հմտությունների վերաբերյալ:

Աշխատանքի թեման արդիական է, քանի որ բրուցելոզը ունի լայն տարածվածություն կենդանիների և մարդկանց շրջանում, փոխանցվում է մարդկանց սննդամթերքի միջոցով և վտանգ ներկայացնում հանրային առողջության համար:

Աշխատանքը ունի հարուստ հետազոտական բազա, կատարված է մեթոդապես ճիշտ, ամբողջական է և ավարտուն:

Թույլ տվեք նշել նաև մի քանի թերություններ:

1. Աղյուսակներում ներկայացված որոշ տվյալներ ներառված են «Նյութեր և մեթոդներ» բաժնում: Կարծում եմ այդ տվյալները ծանրաբեռնում են աղյուսակները:

2. Ցանկալի կլիներ ախտորոշիչ թեստերի կիրառմամբ ստացված տվյալները համեմատել մանրէաբանական հետազոտություններից ստացված տվյալների հետ:

3. Աշխատանքում տեղ են գտել որոշ ոճաբանական անճշտություններ:

Նշված թերությունները չեն նսեմացնում աշխատանքի գիտական արժեքը և որակը:

Գտնում եմ, որ Հրանտ Դանելյանի կողմից կատարված աշխատանքը ունի բարձր գիտական արժեք Հայաստանում այս կարևոր հիվանդության ուսումնասիրության առումով:

Վերոնշյալը հիմք է տալիս եզրակացնելու, Հրանտ Միշայի Դանելյանի «Գյուղատնտեսական կենդանիների և շների բրուցելոզի համաճարակաբանական առանձնահատկությունները և ախտորոշման մեթոդների արդյունավետության գնահատումը Հայաստանի Հանրապետությունում» թեմայով ատենախոսությունը իր գիտական և արտադրական նշանակությամբ համապատասխանում է թեկնածուական ատենախոսություններին ներկայացվող պահանջներին, իսկ հեղինակը արժանի է անասնաբուժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը՝ Ժ2.00.01 «Անասնաբուժություն» մասնագիտությամբ:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝

անասնաբուժական գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Կ.Ա.Սուքիասյան

Անասնաբուժական գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Կ.Ա.Սուքիասյանի ստորագրությունը հաստատում եմ ՀԱԱՀ-ի

գիտական քարտուղար, գյուղ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Գ.Վ.Ավագյան

28.09.2026թ.